

Бельгії Ескенсом, головою сенату Франції Погером, британськими депутатами), представниками різноманітних організацій, виступав на конференціях і роздавав інтерв'ю про стан справ в Радянському Союзі. Попри теплий прийом і слова підтримки, з поїздки Європою Л.Лук'яненко привіз із собою два основні переконання: «Іхня [партійних діячів чотирьох держав – Бельгії, Франції, Великобританії, Німеччини] увага зосереджена на інтересах своїх країн і доля України їх мало турбує. Демократизацію Радянського Союзу вони розцінюють з позиції національного егоїзму» [6]. Як наслідок виникло переконання, що потрібно активно брати ситуацію в свої руки і переходити на якісно новий етап боротьби. Голова УГС «приїхав з твердим переконанням про необхідність перетворення УГС в партію, і питання було лише в тому, коли обставини дозволять зробити це найшвидше.» [7, с. 43].

У листопаді 1989 р. УГС було трансформовано в «Українську Республіканську Партію. На виборах 1990 р. одразу 12 представників колишньої УГС потрапили до Парламенту УРСР. Всі депутати, які раніше були учасниками УГС, увійшли в депутатську групу «За Незалежність» та брали активну участь у прийнятті рішень, які наближали Україну до незалежності. Л. Лук'яненко є одним з авторів «Акту проголошення незалежності України».

Гельсінський рух в Україні пройшов декілька етапів свого становлення – від перших несміливих спроб боротьби в конституційному полі, започаткованої Л. Лук'яненком ще в 1960 р., через становлення Української Гельсінської Групи в 1976 р. на чолі з М. Руденком і до трансформації в політичну партію, яка відіграла одну з ключових ролей в процесі становлення незалежної української держави.

Український Гельсінський рух формувался в непростих умовах тоталітарної системи Радянського Союзу. На відміну від гельсінських груп, які виникали в інших країнах східної Європи, УГГ (як і інші групи всередині СРСР) були максимально ізольованими від зовнішнього світу. Тим більшу вагу мали здобуті зв'язки з Заходом. Саме в США діяло Закордонне

представництво УГГ та видавалися документи та свідчення щодо репресій в Україні. Після покращення політичного клімату в СРСР із настанням перебудови українські дисиденти могли подорожувати Європою та США. Попри формальну підтримку, західні політики мало чим сприяли діяльності українського дисидентства.

1. Горинь Б. Наш шлях. // Шевченко О. Українська Гельсінська Спілка в документах і спогадах. – Київ, 2012. – с.86-98.

2. Горинь М. Вони хотіли нового життя. // Шевченко О. Українська Гельсінська Спілка в документах і спогадах. – Київ, 2012. – с.74-81.

3. Зінкевич О. Український правозахисний рух. Документи й матеріали київської Української Громадської Групи Сприяння виконанню Гельсінських угод. – Торонто-Балтимор, 1978.

4. Хмара С. Як все починалося. // Шевченко О. Українська Гельсінська Спілка в документах і спогадах. – Київ, 2012. – с.81-86.

5. Касьянов, Г. Незгодні: Українська інтелігенція в русі опору 1960-1980 років. - Київ, 1995. – с.224.

6. Лук'яненко Л. До історії української Гельсінської Спілки. – Київ, 2010.

7. Лук'яненко Л. До історії української Гельсінської Спілки. // Шевченко О. Українська Гельсінська Спілка в документах і спогадах. – Київ, 2012. – с.7-64

8. Лук'яненко Л. Сповідь у камері смертників. - Київ, 1991. – с.128.

9. Овсієнко В. Світло людей: Мемуари та публіцистика. У 2 кн. Кн. II 2-ге видання, доп. – Харків, 2005. – с.352.

10. Ткачук О. Українська Гельсінська Спілка 1988-1990 рр. в світлинах і документах. – Київ, 2009. – с.223.

11. Ткачук О., Сверстюк Є. Розмова про Український Культурологічний Клуб. // Шевченко О. Українська Гельсінська Спілка в документах і спогадах. – Київ, 2012. – с.153-164

УДК : 94(477) «1900-1930»:130.2

Валентина Петрикова

Інформаційні ресурси української науки в історії національного відродження як фактор консолідації наукового простору України в першій третині ХХ століття

Запропоновано новий методологічний підхід до розгляду історії формування наукового простору України в першій третині ХХ століття в межах сучасної теорії інформаційного суспільства. Акцентовано увагу на чинниках європейськості при оцінюванні історичних фактів становлення та розвитку національного комплексу бібліологічної науки і практики. Історія бібліологічної практики українських вчених розглядається як засіб консолідації наукових сил в системі українознавчого знання. Організаційно робота по консолідації наукових сил проходила по регіональних та крайових наукових товариствах. Визначення стратегічних завдань науки ґрунтувалось на обов'язковому підсумуванні наукового доробку засобами історіографії, бібліології, бібліографії, книгознавства. Розглянуто бібліологічний доробок вчених НТШ, УНТ, університетських наукових шкіл Києва, Харкова, Одеси. Ціннісні ознаки авторських науково-бібліографічних праць сприяли формуванню консолідованих інформаційних ресурсів науки України. Питання налагодження системного інформаційного забезпечення національної науки досліджено через функціональні можливості бібліографічних комісій в структурі НТШ, УНТ, УАН. За базовий чинник активності дій української інтелігенції в першій третині ХХ ст в напрямі ресурсного підсумування знання, визнано об'єктивні наслідки другої інформаційної революції кінця ХІХ ст.

Ключові слова: бібліологія, бібліографічна комісія, інформаційна революція, інформаційні ресурси, інформаційне суспільство, наукові товариства, Українська академія наук.

Valentyna Petrykova

Information Resources of the Ukrainian Science in the History of the National Revival as a Factor of Consolidation of the Educational space of Ukraine in the First Third of the 20th Century

A new methodological approach within the modern theory of information society considers the history of the formation of the Ukraine scientific space in the first third of the twentieth century. The attention is focused on the factors of European identity in evaluation historical facts of establishment and development of national complex bibliological science and practice. The bibliological practice history of Ukrainian scientists is examined as a means of scientific forces consolidation in the system of Ukrainian knowledge. Organizational work on the consolidation of forces conducted research on regional and edge scientific societies. Determining the strategic objectives of science based on mandatory summarizing scientific heritage by means of historiography, bibliological, bibliography, book science. Bibliological considered the achievements of scientists the Scientific society named after Shevchenko, the Ukrainian scientific society, University schools of Kiev, Kharkov and Odessa. The value characteristics of author's scientific bibliography of works contributed to the formation of the consolidated information resources of science of Ukraine. The issues of establishing a system of information equipment, the national science studied through the functionality of bibliographic commissions in the structure of Scientific society of the name Shevchenko, the Ukrainian scientific society, Ukrainian Academy of Sciences. In the base activity factor of the Ukrainian intelligentsia in the direction of resource the sum of knowledge in the first third of the twentieth century objective recognized the consequences of the nineteenth century end information revolution.

Keywords: *bibliology, bibliographic commission, informative revolution, informative resources, informative society, scientific societies, Ukrainian academy of sciences.*

Україна, підкреслюючи свою стратегію європейскості, органічно наслідуює ідеологію інформаційного суспільства. Новий тип суспільства і як наукова парадигма, і як сучасні технологічні реалії, формують нову методологію оцінювання тих соціальних змін, які є атрибутами інформаційного суспільства. Якісні зрушення в мисленевій площині, технологічних та технічних новаціях буття визначили цілісну терміносистему нових понять, пов'язаних з ключовою домінантою нового типу суспільства - «інформацією». Інформація стає соціальним елементом цілісного процесу модернізації суспільства в його глобальному і локальному вимірі. Полісемантика поняття «інформація» робить його особливо модерністським, іновативним з точки зору запровадження у всі сфери життя соціуму. Філософія інформаційного суспільства наполегливо формулює новий методологічний стандарт для процесу пізнання реальності. Науковий світ сьогодення сповнений дослідженнями традиційних об'єктів вивчення в природничих та гуманітарних науках через нову методологічну парадигму. Зокрема, динаміка наукових досліджень сучасності обумовлена саме можливостями інформаційних технологій пошуку, обробки інформаційних масивів та опануванням інтегративного знання світу, долаючи мовні, просторові, знакові бар'єри.

Інформаційний методологічний стандарт в сучасній науковій практиці, як і кожне явище модернізованого світу, має свої традиції і суто сучасні ознаки. До такого висновку приводить ознайомлення з довідковими та енциклопедичними виданнями, які відтворюють тезаурус сучасного інформаційного знання. На прикладі поняття «інформаційні ресурси» можливо відслідкувати етапи стандартизації поняття від етимологічно первинного до модернізованого сучасними реаліями. Традиційність тлумачення поняття «інформаційні ресурси» виявляється в означенні поелементного змісту поняття як таке: «... окремі документи і окремі масиви документів в інформаційних системах (бібліотеках, архівах, фондах, банках даних та інших інформаційних системах)» [10, с.131]. Більш модерновим визначенням поняття «інформаційні ресурси» є таке: «відповідно упорядкована кількість даних, знань у формі документів, а також на інших носіях інформації, які

створюють інформаційні системи, придатні для використання в суспільних відносинах» [Там само]. Наведені визначення поняття «інформаційні ресурси» свідчать про природній процес рефлексивної модернізації наукового знання через удосконалення наукової терміносистеми під впливом мисленевої раціоналізації. Осучаснення поняття «інформаційні ресурси» здійснювалося переважно за допомогою герменевтичного методологічного підходу. Множина сучасних трактувань поняття опосередковано поширює інформаційну змістовність, як символ епохи, на предмети сучасного соціального буття. З приводу опосередкованості таких визначень зауважують науковці: «Йдеться здебільшого, про інтуїтивне використання в соціогуманітаристиці та інформаційній сфері понять, зміст яких уявляється «всім зрозумілим»» [7, с. 35]. Підтвердженням цієї думки може слугувати визначення сутності поняття «інформаційні ресурси», що наведено в «Толковом словаре по основам информационной деятельности» (Київ, 1995 р.): «Информационные ресурсы – совокупность данных, представляющих ценность для общества».

Етимологічну конкретику поняття можливо визначити на рівні поелементної структури інформаційних ресурсів, застосовуючи прийоми герменевтики. Сучасне інформаційне знання, знаходячись у наукознавстві на межі гуманітарного і прикладного знання, базується на усталеному знанні про різні види документів, які досліджувались в традиційних суспільствах бібліологічним циклом наук, а саме: архівознавством, музеєзнавством, документознавством. Цілеспрямованість на конкретний вид документу (рукопис, друкований документ, електронний документ) окреслених наукових галузей було визначено кількісною обмеженістю масиву кожного виду документу, які домінували як носії інформації в різні історичні епохи, застосуванням різних засобів опрацювання документів, враховуючи їх головну функціональну культуротрансляційну приналежність. Внаслідок чіткої історичної диференціації документних потоків, які формувались конкретним суспільством для потреб своєї модернізації в якісно вищій тип соціуму, створювались та еволюціонували соціальні інститути збереження і опрацювання документів: архіви, бібліотеки, музеї.

Однією з умов модернізації суспільства в історії його виникнення, становлення та розвитку є наявність антиномій, які забезпечують соціокультурну динаміку. Такою соціальною антиномією слід вважати дихотомію «диференціація - інтеграція». Прикладом первинного інтегрованого соціального інституту фондозбереження різних знакових документів були давньосховища в месопотамській культурі Давнього Сходу. У підручниках з інформатики ці історичні феномени культури визначаються як «праінформаційні системи». Дійсно, така точка зору має свою рацію, оскільки важко заперечити цінність для тогочасного суспільства всіх знакових джерел, які переховувались в давньосховищах Сходу. Процес подальшої диференціації всіх знакових джерел – письмових, археологічних, архівних, мистецьких в традиційних суспільствах у зв'язку із поширенням потреб фіксації соціально визнаного знання, сприяв виникненню окремих професійних напрямів діяльності людини і відповідних соціальних інститутів – музеїв, архівів, бібліотек як наслідків світової культурогенези. Об'єктивною умовою створення кожного знакового джерела та його опрацювання було обов'язкове оцінювання змісту і соціальної значущості вміщеного змісту для суспільства. Цінність переважної більшості знакових джерел визначалась ємкістю нового знання. Безмежність процесу пізнання, тобто наукової діяльності людства, спричинили в межах загальної культурогенези світу інформаційні революції. За змістом інформаційні революції визначили для людства кількісне подвоєння знання і збільшення кількості джерел, які фіксують це знання. Історія світових інформаційних революцій в межах нашої теми має дві визначні дати, які суттєво віддзеркалені в історії формування наукового простору України: 1750 рік – перше подвоєння знання з початку нашої ери; кінець XIX - початок XX століть – друге подвоєння знанієвого потенціалу суспільства [9, с. 25]. XX століття визначило геометричну прогресію зростання інформації. Починаючи з 1950 року, як хронології третьої інформаційної революції, людство подвоює свій інформаційний потенціал кожні 5-10 років. Сучасне інформаційне суспільство надає можливості подвоєння інформації кожні 2-3 роки. Однак, XX століття визначило і відзнаки між двома головними поняттями інформаційної революції – «знання» та «інформація». Селекція знання з інформаційних потоків сприяла формуванню двох дефініцій, що було відсутньо на рівні XVIII і XIX століть, коли інформація і знання ставали за синоніми.

Окреслені особливості історії світових інформаційних революцій надають можливості розглядати історію формування наукового простору України в єдності з цивілізаційними процесами світу. Об'єктивність і обумовленість багатьох фактів організаційних, змістовних, прогностичних питань національної науки позначені органічним включенням українського соціуму на всіх етапах його модернізації в європейський контекст домінації раціональності [2]. Вищим рівнем українського цивілізаційного поступу, означеного впливом двох світових інформаційних революцій, було створення у 1918 році Української Академії наук (УАН). До цієї визначної дати українського відродження в суспільстві проводилась клопітка праця переважно науковцями з виявлення, опису, оцінювання документованих джерел, які містили

первинну інформацію стосовно предметного середовища українства з метою, перш за все, наукової, а потім і соціальної самоідентифікації нації.

Можливо відзначити ще одну рису європейськості в процесі розгортання наукового простору України. Наукова діяльність по опрацюванню і селекції потрібних для становлення українства джерел, як рукописів, так і друків, проводилась на методологічних і методичних засадах виключно європейської науки – бібліології. В межах європейського гуманітарного знання про книгу бібліологія ставалась за цілий комплекс теоретичних і практичних компетентностей, якими слід було володіти людині, яка присвящала свій час дослідженню і тлумаченню текстів про Україну. У науковому бібліологічному комплексі інтегрувались з XVI століття філософія книги, історія книги, історіографія, книжкова справа як книгодрукування. В умовах диференціації наук у XIX ст. бібліологія диференціювалась на галузеві напрями, окресливши ознаки практичної і наукової роботи з книгою на рівні формування професійних фахів. Вже у XX столітті книга, як джерело фіксованого знання та джерело прогностичної інформації для нових наукових досліджень на різних рівнях оволодіння знанням, стала предметом багатьох самостійних професійних напрямів: історіографія, джерелознавство, книгознавство, бібліографознавство, бібліотекознавство, видавнича справа і редагування, інформаційна діяльність, соціальні комунікації. На процес глибокої диференціації професійних напрямів вплинули наслідки світових інформаційних революцій XX століття та глобального процесу інформатизації. В умовах трансформації культури сучасного суспільства України чітко означені спроби серед науковців відновити узагальнену бібліологію як затребувану сьогоденням наукову концепцію. Відродження самого терміну і поновлення його змістовної комплексності можливо на методологічному рівні стосовно історичних аспектів вивчення предметів і явищ, пов'язаних з книгою, коли необхідність створення нового знання потребує філософського узагальнення предмету і об'єкту досліджень. Виміром потреби застосування бібліології є історичний час. Таким історичним часом може слугувати в історії відродження України переважно XIX століття та перша третина XX століття.

Європейськість наукового середовища українських земель в XIX столітті позначалась виникненням університетів як центрів наукової думки, формуванням гуманітарних соціальних інститутів для накопичення різних за видами джерел знання. І це були на зразок Європи музеї, бібліотеки, архівні заклади. Відзначились українські землі і продукуванням книговидавництва. Видавнича справа соціально виконувала функції соціалізації етносу в межах імперської державності та інтелектуалізації суспільства у локальному просторі українських земель, не дивлячись на всі ідеологічно-колоніальні заборони. З огляду XXI століття на означений історичний час, в межах циклічно-функціональної парадигми історії та теорії культури, слід говорити про наявність соціальних протиріч у суспільстві як активного чинника подальшого еволюціонування. Таких протиріч Україна зазнала за історичний час свого відродження безліч як у соціогуманітарній, так і у політичній сферах. Підґрунтя для бібліологічної теорії і практики створювалось в межах простору українських земель та

зовнішнього середовища держав європейського континенту. В свою чергу, наукові простори Європи і Росії було, за потребами наукових інтересів, досліджено українською науковою спільнотою, багатьох з яких національна історія визнала фундаторами української науки.

Саме персоналії науковців в історії українського відродження відіграли значну роль у визначенні пріоритетності галузевих напрямів науки, які слід вважати за домінуючі в процесі ідентифікації національного знання як соціального інституту. Запорукою вивіреності таких стратегічних рішень виявляється компетентність науковців, в сучасній лексичній системі інформаційного суспільства – інформованості вчених на когнітивному рівні оволодіння ретроспективним знанням і можливості створення нового знання через вміння інтерпретувати тексти. Мова йде про такий засіб наукової діяльності як бібліографічне опрацювання наукової теми. Дослідник історії української бібліографії І.І.Корнейчик вважав, що бібліографія як засіб наукового знання почала свій історичний відлік тільки в XIX століття. До цього часу «українські бібліографічні праці розроблялись для контрольно-господарчої, довідкової і рідко для наукової та освітньо-виховної мети» [5, с. 46]. Витоки бібліографічного чинника національної науки в XIX ст. прослідковуються в наукових доробках вчених, які присвячували свої дослідження переважно гуманітарному комплексу українознавства – історії, філології, етнографії, культури, мистецтву. Історія бібліографії України першої половини XIX століття представлена саме авторськими працями. Вагомий бібліографічний доробок київського митрополита Є.О.Болховітінова, який із « захопленням вивчає місцеву старовину», до предмету дослідження якої належать українські стародруки і рукописи [5, с.73]. Захоплюється бібліографічним напрямом наукової діяльності М.О.Максимович, український енциклопедист. Його праця «Книжная старина южнорусская», видана наприкінці 50-х років XIX ст., продовжує оцінюватись сучасними бібліологами як започаткування в Україні стратегічного бібліологічного проекту національної ваги по створенню «українського бібліографічного репертуару» (УБУ) - головного інформаційного ресурсу української науки. Ґрунтовно, методологічно та методично, реалізація цього проекту на державному рівні розглядалась в часи створення Української академії наук (УАН) та Українського наукового інституту книги (УНІК) в 20-ті роки XX ст..

До започаткованих праць в межах бібліологічного надбання українства першої половини XIX ст. слід також віднести наукові друки істориків та літераторів: Й.П.Левицького, Д.І.Зубрицького, О.М.Бодянского, Я.Ф.Головацького, І.М.Вагилевича, які представляли в науковому просторі західноукраїнські землі та центральні місцевості України часів імперії. Бібліологічне українознавство XIX ст. органічно інтегрувало в собі, як мотивацію плідної роботи над письмовими і рукописними джерелами за місцем їх походження, крайову та краєзнавчу бібліографію. Таким чином ресурсне підґрунтя української науки поширювало свої межі за рахунок включення в інформаційне поле бібліографічних розробок регіональних центрів – Харкова, Одеси, Полтави, Чернігова.

Друга половина XIX ст. позначилась масштабністю та поширенням змістовності бібліологічних напрямів дослідження науковців через прискорення соціальної динаміки процесу відродження, формування в українстві стійкої мотивації до пізнання своїх етнічних витоків, суто просвітницьких цілей, ускладнення наукового комплексу українознавства в системі наукового знання. До речі, останній фактор мотивації мав цілком цивілізаційну природу динамізму. Саме друга половина XIX ст. сформувала в цивілізаційному науковому просторі Європи і світу цілісну систему наук в її чіткій послідовності з урахуванням ієрархічних зв'язків між кожним науковим циклом. Процес систематизації знання, в свою чергу, явище об'єктивного порядку модернізації світового соціуму через подвоєння свого знанієвого потенціалу. Подвоєння знанієвого потенціалу виявилось головною змістовною ознакою інформаційної революції кінця XIX ст. Бібліологічне підґрунтя української науки стало більш соціально означеним. Продовжували формувати інформаційний ресурс науки вчені. Їх комплексні бібліологічні праці ставали за сукупний продукт персоніфікованої наукової діяльності. Слід акцентувати увагу на бібліологічних працях О.М.Лазаревського, П.С.Єфименка, Г.О.Милорадовича, М.В.Закревського, І.А.Устинова, М.Ф.Кома-рова, І.Ф.Павловського, І.О.Левицького, І.Я.Франка, І.І.Огієнка, Б.Д.Грінченка, В.М.Доманицького, В.В.Дорошенка, М.С.Возняка, І.Т.Калиновича, П.А.Тутковського та багатьох інших. Окрему сторінку історії національної бібліологічної теорії та практики займає наукова спадщина М.С.Грушевського.

Соціальна означеність бібліологічної праці підсилювалась тенденцією серед наукових сил України до консолідації в межах наукових товариств: «Київське товариство сільського господарства і сільськогосподарської промисловості», «Товариство сільського господарства Південної Росії» (Одеса), «Харківське історико-філологічне товариство», «Південно-західний відділ Російського географічного товариства» (Харків), «Київське товариство природознавців». Місцеві статистичні комітети всіх губернських міст України мали структурні підрозділи, в яких функціонально скупчувалась робота по бібліографуванню місцевих друків. Із загальної характеристики консолідованої бібліологічної праці кінця XIX – першої третини XX ст. виділяються Наукове товариство імені Шевченка у Львові (НТШ), Українське наукове товариство у Києві (УНТ), Українська академія наук (УАН). Перші два товариства, за хронологією створення відповідно у 1892 та 1907 роках, Ярославом Дашкевичем було визначено «протоакадеміями», чия «практична діяльність весь час символізувала соборність та неподільність єдиної української національної науки та наукової думки» [1, с.8]. У складі НТШ з 1909 по 1939 роки існувала як самостійний організаційний підрозділ, підпорядкований Президії, Бібліографічна комісія (БК НТШ). З початку свого існування БК НТШ започаткувала серію видань під назвою «Матеріали до української бібліографії». Проект єдиного інформаційного ресурсу для всіх напрямів наукової роботи НТШ мав складові, які визначали комплекс робіт в царині теорії та практики бібліології: вичерпна бібліографія української книги, бібліографія різних ділянок українознавства, укладання покажчика літератури іноземними мовами про Україну «Ucrainica». В напрямі «бібліографія української книги» окремо обговорювалась необхідність створення

бібліографії стародруків [1, с.37]. Консолюдація наукових сил Києва біля УНТ на порядок денний поставила питання обговорення завдання інформаційного забезпечення наукової роботи своїх членів: «...проведення різноманітних досліджень у сфері українознавства, обміну інформацією і видання української наукової літератури» [1, с.44]. Бібліографічної комісії, як окремого структурного підрозділу за аналогом НТШ, УНТ не мала, хоча організаційні наміри обговорювались у 1910 році на загальних зборах Товариства [1, с.47]. Бібліографічні осередки (бюро) було організовано в УНТ при кожній галузевій комісії. Змістовно бібліографічна робота в УНТ велась по головним напрямам дослідницької діяльності: археологія, історія, література, мова, етнографія, мистецтво. Бібліографія розглядалась в УНТ як складова наукової культури. Це світоглядне наукове бачення змісту бібліографічної праці від УНТ в повному обсязі реалізувалось в діяльності Бібліографічної комісії Української академії наук (БК УАН).

УАН, заснована у 1918 році у Києві, мала свою складну процесуальну діяльність в напрямі інституціональному, про що свідчать архівні документи перших років існування Академії[4]. Бібліографічну комісію було створено тільки у 1926 році при Президії УАН. З 1918 по 1926 роки в межах УАН та серед наукової громадськості України проходило обговорення відносно найбільш доцільних організаційно-управлінських форм бібліологічної праці. Надбання української бібліології з дореволюційних часів, особливо в напрямках дослідження рукописів, стародруків, книгодрукування, спричинило виникнення у 1922 році Українського наукового інституту книги (УНІК). Переважно теоретичний напрям загальної бібліології зосередився в тематичних відділах УНІКу. З приводу такого, суто умовного організаційного поділу комплексу бібліологічного знання, УАН формує свою концепцію організаційно-інституціонального структурування бібліології в межах наукового простору України. БК УАН, під головуванням академіка М.В.Птухи, ставила за головне стратегічне завдання створення консолідуючого наукового центру бібліологічної роботи в різних її напрямках в Україні. Стратегія мала бути, за ознаками її організаційного призначення, суто наукознавчою, тобто з урахуванням потреб національної науки організувати системну роботу по інформаційному забезпеченню свих паростей науки. З цією метою першим організаційним кроком БК УАН стало проведення анкетування всіх наукових установ України. Анкетування давало можливість наукового підсумування фактів ретроспективної та поточної наукової діяльності в напрямі бібліології. Узагальнення цих даних і повинно було стати підґрунтям для формування цілісної стратегії УАН, на прикладі НТШ, в межах науково-бібліографічної діяльності наукових установ України. Робота БК УАН,

розгорнута в напрямі дослідження стану теорії і практики бібліології, відзначалась фундаментальним підходом до вирішення наукових завдань стосовно об'єкта дослідження. З 1926 по 1932 роки діяльність БК УАН було зосереджено на емпіричній частині дослідження реального стану бібліологічної роботи в державі, з поетапним формулюванням тактичних завдань УАН в напрямку поліпшення інформативної ґрунтовності наукових розробок в Україні в межах цивілізаційного поступу українства.

1.Бібліографічна комісія Наукового товариства імені Шевченка у Львові (1909-1939); напрямі діяльності та постаті: збірник наукових праць / НАН України, Львівська національна наукова бібліотека України ім. В.Стефаника; упоряд. і загальна ред. текстів Л.І.Ільницька; під ред М.М.Романюк. – Львів, 2010. – 498 с.

2.Грабовська І.М., Ємець Т.М., Мостяєв О.І. Трансформація українського соціуму: філософсько-світоглядний аналіз: монографія / Грабовська І.М., Ємець Т.М., Мостяєв О.І. / За ред. М.І.Обушного. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. – 511 с.

3.Дубас О.П. Інформаційний розвиток сучасної України у світовому контексті: монографія. – К.: Генеза, 2004. – 208 с.

4.Історія Академії наук України. 1918-1923. Документи і матеріали. – К.: Наукова думка, 1993. – 376 с.

5.Корнейчик І.І. Історія української бібліографії. Дожовтневий період. Нариси. – Харків: Ред.-вид. відділ Книжкової Палати УРСР, 1971. – 374 с.

6.Культурологія / В.Д.Лихварь, Д.Е.Погорельий, Е.А.Подольская. – М.: Эксмо, 2008. –374 с. – (Библиотека словарей. Общественно-гуманитарные науки).

7.Моль А Социодинамика культуры. – Изд-е 2-е, стереотип. - М.: Ком. Книга, 2005. – 416 с.

8.Попик В.І. Ресурси довідкої біографічної інформації: історичний досвід формування, сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку: монографія / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. – К., 2013. – 520 с.

9.Сафиуллина З.А. Информация: ценность и оценка: научно-практическое пособие. – М.: Либерея-Библинформ, 2006. – 224 с.

10.Социальные коммуникации (теория, методология, деятельность) : словарь- справочник. – Харьков: КП «Городская типография», 2009. – 392 с.

11.Україна і світ: етнічні, науково-інтелектуальні та освітні виміри. Збірник наукових праць / Упоряд.: І.Грабовська, В.Піскун, В.Сергійчук. – К.: Українська видавнича Спілка, 2004. – 352 с.

УДК 94(476)+323.15(476)

Ігор Пушкін

Українці і діяльність Могильовського Білоруського Комітету

Незалежність Української Народної Республіки була проголошена 9(22).01.1918 р., а 25.03.1918 р. оголосили про незалежність Білоруської Народної Республіки.

У статті розкриті процеси самовизначення білорусів Могильова в останні два роки Першої світової війни (1917 – 1918 рр.). В цей час місто фактично було військової столицею Російської імперії – в ньому знаходилася ставка